

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Банківська система є важливим елементом фінансово-кредитної системи країни, оскільки через неї здійснюється значна кількість фінансових операцій, які обслуговують усі сфери діяльності держави. Тому ефективне управління фінансовою безпекою кожного окремого комерційного банку забезпечить налагоджене функціонування усієї банківської системи в цілому.

Питання управління фінансовою безпекою комерційного банку є відносно новим на теренах наукових напрацювань, залишається недостатньо вивченим і потребує подальшого дослідження. Більшість науковців дотримуються думки, що управління фінансовою безпекою комерційного банку є процесом, який забезпечує виконання певних функцій планування, регулювання, аналізу та контролю, що спрямовані на протистояння можливих зовнішніх та внутрішніх загроз для забезпечення стійкого розвитку банку.

Систематизація розглянутих підходів дозволила запропонувати наступне трактування поняття «фінансова безпека банку» – це такий стан банку (банківської системи в цілому), що характеризується здатністю протистояти можливим зовнішнім та внутрішнім загрозам банківської діяльності для забезпечення нормального функціонування та розвитку в умовах дестабілізуючого впливу оточуючого середовища та захищеності фінансових інтересів зацікавлених сторін (власників, клієнтів, працівників, керівництва, держави). Основною метою фінансової безпеки банку на ринку банківських послуг є забезпечення конкурентоспроможності як окремого банку, так і банківської системи в цілому та недопущення можливості отримання збитків або втрати частини прибутків внаслідок реалізації внутрішніх та зовнішніх загроз.

Місце фінансової безпеки банків у фінансовій безпеці країни наведено на рисунку 1.

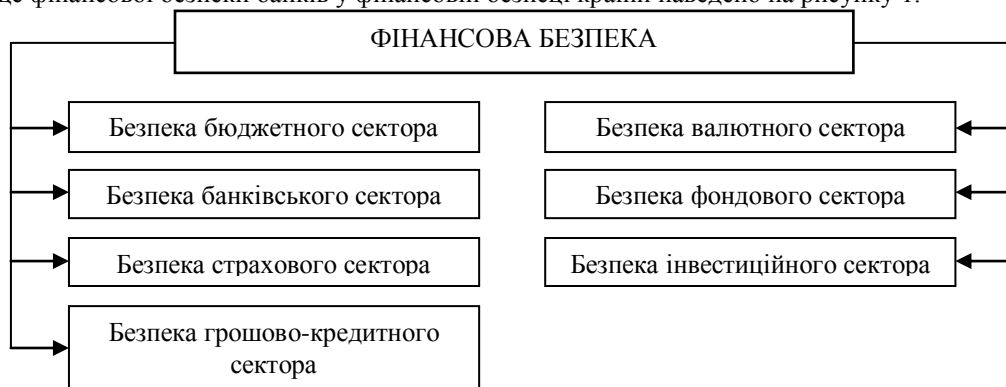

Рис. 1. Структура фінансової безпеки

Отже, безпека банків є частиною фінансової безпеки країни.

Також можна стверджувати, що банківська система є найважливішою складовою фінансово-кредитної сфери держави, оскільки саме стан банківського сектора має на меті визначення рівня фінансово-кредитної безпеки.

В сучасних умовах неефективного використання фінансових ресурсів особливо актуальним для банків є створення механізму управління фінансовою безпекою, формування і реалізація якого в практичному використанні дозволить збільшити ефективність прийняття управлінських рішень стосовно використання ресурсів банку. Система фінансової безпеки має бути унікальною у кожному банку, оскільки залежить від напрямку діяльності банку, продажу відповідних банківських продуктів та послуг для окремих споживачів. Лише комплексність та узгодженість системи фінансової безпеки банку може забезпечити надійність його безпеки.

Як кожен управлінську систему, її потрібно розглядати в двох аспектах. З одного боку, складовою управління фінансовою безпекою банку є суб'єкт управління, з іншого боку – об'єкт управління.

Суб'єктами управління фінансовою безпекою є керівники банківських установ, а у великих за розмірами банках створюються відповідні служби безпеки банку, які виконують завдання, пов'язані із контролем операцій щодо незаконно отриманих коштів та забезпечення зберігання готівки, фінансових документів, цінних паперів.

Основними об'єктами управління фінансовою безпекою є не тільки фінансові ресурси (капітал, залучені та позичені кошти), за допомогою яких банк здійснює свою діяльність, але й ті сфери діяльності, які він обслуговує.

Формування системи управління у сфері забезпечення фінансової безпеки банку здійснюється на основі поставленої мети. Науковці формулюють мету управління фінансовою безпекою банку по-різному: по-перше, це досягнення максимальної стабільності функціонування, і навіть створення основи та перспектив зростання незалежно від об'єктивних і суб'єктивних загрозливих чинників; по-друге, це усунення можливостей нанесення шкоди банку або упущення ним вигоди, забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування в даний момент часу та накопичення достатнього потенціалу розвитку та зростання в майбутньому, якісна реалізація операцій і угод; по-третє, безперервна і стійка підтримка стану, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз. Отже, ефективна політика управління фінансовою безпекою банку повинна мати на меті план дій щодо забезпечення стабільних показників фінансового стану банку як в поточному, так і перспективному періодах, та усунення можливості впливу зовнішніх та внутрішніх загроз його безпеці.

Отже, управління фінансовою безпекою банку – це є особливий вид здійснення фінансового менеджменту фінансово-кредитної установи, який спрямований на забезпечення найвищих результатів фінансової діяльності банку та мінімізації впливу загроз в процесі досягнення фінансових інтересів як в короткостроковому, так й у довгостроковому періоді. Для кожного банку є важливим здійснення узгоджених та обґрунтованих дій, спрямованих на підтримку належного рівня фінансової безпеки, оскільки фінансова безпека є важливим інструментом для досягнення її комерційної мети.

Головна проблема функціонування банків у сучасних умовах – це управління фінансовою безпекою тоді, коли вже неможливо уникнути загрози. Тому необхідно здійснювати моніторинг як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, що здійснює вплив на фінансовий стан банку і дає можливість швидко реагувати на загрози, що можуть виникнути. В процесі здійснення моніторингу виявляють зовнішні та внутрішні загрози. До зовнішніх загроз відносять несприятливі умови на фінансових ринках, недовіру користувачів та недостатнє регулювання банківської діяльності. Щодо внутрішніх загроз, то на рівень фінансової безпеки впливає недосконалість організації фінансового менеджменту в банку та рівень кваліфікації керівництва і працівників банку, що викликає прийняття неефективних управлінських рішень.

Фінансова безпека є важливою та невід'ємною складовою економічної безпеки банківської установи, оскільки успішно працюючий банк генерує достатній обсяг коштів для того, щоб бути застрахованим від зовнішніх і внутрішніх загроз.

При цьому для забезпечення фінансової безпеки банку необхідно вирішити такі завдання:

- забезпечення достатньої фінансової стійкості й незалежності комерційного банку;
- підтримка технологічної незалежності та конкурентоспроможності, формування високого технічного та технологічного потенціалу;
- оптимізація організаційної структури, постійне удосконалення виконання функцій менеджменту;
- правовий захист всіх видів діяльності банку;
- створення захисту інформаційного середовища банку;
- формування умов для безпечної роботи співробітників банку;
- збереження й ефективне використання фінансових, матеріальних та інформаційних ресурсів банку.

У рамках системи фінансової безпеки банку здійснюються два види контролю. Перший вид контролю – поточний, який полягає відповідно до фактичних результатів поставлених завданнями. Другий вид – підсумковий, що забезпечує оцінку ефективності здійснених заходів щодо забезпечення фінансової безпеки. Контролю підлягають показники ліквідності банку, рівень проблемних кредитів, показники достатності капіталу та загальна валютна позиція банку. За результатами проведеного контролю формуються висновки про стан фінансової безпеки банку та ефективність вжитих банком заходів з підвищення її рівня.

Своєчасне виявлення зовнішніх та внутрішніх загроз є основою для організації дієвого процесу забезпечення фінансової безпеки банку. Основними заходами щодо запобігання зовнішніх та внутрішніх загроз є посилення державного регулювання банківської сфери, запровадження нових методів і технологій обробки та аналізу інформації для оцінки і забезпечення фінансової безпеки окремого банку, а також належний рівень фінансового контролю як за фінансовими ресурсами та здійсненими операціями, так і за діями самого персоналу банку. Такі заходи повинні бути розроблені із застосуванням мінімальних затрат ресурсів та часу для досягнення бажаного результату.

ТІТКОВ Костянтин Олександрович – студент, Житомирський державний технологічний університет

Наукові інтереси: проблематика функціонування банківської системи України

E-mail: klos10281@yandex.ru